

David

" David, I'd like you to wear this robe when you play the harp for me."

David

Aantal hoofdstukken:

7

Beschrijving inhoud:

Dit materiaal volgt het leven van David en kijkt welke lessen je hieruit kunt leren voor jouw leven nu. Het geeft veel achtergrondinformatie over (de context van) het leven van David en bekijkt ook Bijbelgedeelten die hiernaar verwijzen of anderszins mee te maken hebben.

Methode

Ieder hoofdstuk behandelt één of meerdere aspecten van het leven van David of de context waarin hij leefde. Voorbeelden daarvan zijn: koningen en rechters, David van herdersjongen tot generaal, de zonde van David, David als koning en vader, koningschap als voorafschaduwing en het leiderschap van David. Door middel van uitleg, Bijbelteksten en vragen worden deze onderwerpen behandeld

Verwachtingen t.a.v. voorbereiden:

Er wordt in het materiaal geen expliciete suggestie gedaan, maar om het meest uit de kring te halen kunnen deelnemers het beste de hoofdstukken eerst thuis zelf voorbereiden. Dit zal zo'n 1,5 uur in beslag nemen.

Specifieke aandachtspunten m.b.t. dit materiaal:

De hoofdstukken bevatten veel vragen en veel subonderwerpen. Op kring kun je niet alles bespreken, je zult moeten kiezen welke onderwerpen je gaat behandelen.

Een gevaar is dat door de vele vragen je niet toekomt aan de toepassingsvragen. Hierdoor kan de kring blijven hangen op een theoretisch of abstract niveau zonder dat het je eigen leven raakt.

Doelgroep:

Het materiaal heeft geen specifieke doelgroep. Er worden redelijk pittige onderwerpen behandeld in dit materiaal. Er wordt wel voorkennis vereist van in ieder geval de basics van het christelijk geloof.

Memorisatie

We willen je aanmoedigen om komend jaar naar aanleiding van de bijbelstudies op regelmatige basis een bijbelvers te memoriseren. Dit kan een vers zijn wat voor jou uit die studie het meest eruit sprong.

Je bent natuurlijk niet verplicht om deze verzen te memoriseren, maar we willen je zeker aanraden het wel te doen. Daarom hier kort wat uitleg over memorisatie.

Een christen wil voor God leven. Hij zoekt Gods wil te begrijpen, maar net als ieder mens leeft hij met veel vragen. God lijkt soms ver weg en wat Hij wil is lang niet altijd duidelijk. Ook de Israëlieten, zo lezen we, maakten allerlei moeilijkheden mee in de woestijn, onderweg van Egypte naar het beloofde land. De meeste van hen hebben Gods bedoelingen niet begrepen, hun ontging wat God hen daarmee wilde leren.

In Deuteronomium zegt Mozes tegen dit volk, dat Gods bedoelingen niet onmogelijk voor hen zijn of te ver van hen af zouden staan. Integendeel: "Dit woord is zeer dichtbij u, in uw mond en in uw hart, om het te volbrengen". Met andere woorden, God geeft geen abstracte theorieën die ver van je afstaan, maar woorden om je leven naar in te richten. Wat God zegt raakt je leven. Maak het dan ook tot een zaak van je hart om te leven met Gods Woord, houdt Mozes hen voor.

God droeg Jozua hetzelfde op. Hij moest Gods woorden overpeinzen. Zo zou hij inzicht krijgen in de betekenis van deze woorden om beter te kunnen doen wat God van hem vroeg. Dat gold voor hem, dat geldt voor ons.

Een paar tips voor het memoriseren:

A. Overdenken

Voor je iets uit je hoofd gaat leren, is het belangrijk dit te overdenken. Zo krijg je meer begrip van de belangrijke waarheden in zo'n vers. Overdenken komt vooral neer op twee dingen:

1. Begrijpen waarom het gaat
 - Wat staat er in dit vers?
 - Wat betekent het eigenlijk?
 - Wat zou God ermee bedoelen?
2. Welke betekenis heeft dit vers voor jouw leven?
 - Wat zou ik met deze gedachte van God kunnen doen?
 - Hoe heeft dit betrekking op mijn leven?
 - Wat betekent dit vers voor mij?

B. Praktisch: hoe leer je een vers?

- Kies een tijdstip waarop je je goed kunt concentreren
- Overdenk het vers eerst
- Leer de tekstverwijzing als onderdeel van het vers
- Leer het zoals het er staat
- Regelmaat: leer niet ineens 20 verzen maar liever constant een beperkt aantal (2 of 3 per week bijvoorbeeld),
- Repeteer, want: je onthoudt wat belangrijk voor je is en waar je steeds weer aan herinnerd wordt
- Kies een vaste tijd voor het repeteren
- Samen: met iemand anders dit memoriseren voornemen en samen verzen repeteren is gebleken echt te helpen

Het schema op de volgende pagina kun je gebruiken om per studie aan te geven welke tekst je wilt memoriseren.

Studie	Memorisatievers	Parafrese
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		

David – Achtergrond en Kennismaking

De eerste twee studies zijn opgezet met het doel inzicht te geven over de context van Davids koningschap. Daarom kijken we eerst naar het 'ontstaan' en 'verloop' van het koningschap in Israël. Dan volgen we de aanloop naar de zalving van David tot koning. Tenslotte bekijken we twee gedeeltes uit 1 Samuël waarin ons wordt getoond dat God 'met andere ogen' kijkt en wij dat ook kunnen leren.

Studie 1

1. JOZUA, DE EERSTE LEIDER IN HET BELOOFDE LAND

In het boek Jozua wordt beschreven hoe het volk Israël Kanaän – het beloofde land – inneemt na de veertigjarige omzwervingen door de woestijn. Het ingenomen land wordt verdeeld over de verschillende stammen. In het laatste gedeelte van het boek staan een paar redevoeringen van Jozua. Daarin somt hij de zegeningen op die het volk van God heeft ontvangen, vanaf de uittocht uit Egypte tot en met de inname van Kanaän.

In zijn afscheidsrede waarschuwt Jozua het volk ervoor 'de wegen van de Heer' niet te verlaten. Ervaring heeft hem geleerd hoe dit gevaar steeds op de loer ligt.

Lees Jozua 23: 1 – 24: 28.

1. Wat zegt deze leider en bevelhebber in hoofdstuk 23 over Gods optreden met betrekking tot de inname van het land? Wat heeft God gedaan, wat zal hij nog doen?
2. Welke voorwaarde is aan dit optreden verbonden?
3. Welke obstakels heeft Israël moeten trotseren en hoe hebben ze overwonnen?
4. Waartoe roept de oud geworden leider op in zijn afscheid van het volk?
5. Wat betekent dat precies, volgens jou? Waarom zou hij daar zo uitvoerig bij stilstaan en zelfs een grote steen als getuige laten oprichten, denk je?

Het eerste serieuze gevecht, waaraan Jozua als bevelhebber leiding heeft moeten geven, was tegen Amalek. Dit ruige woestijnvolk viel Israël van achteren aan en onder leiding van Jozua versloeg het (ongeoefende) volk deze krijgers. Zolang Mozes in gebed boven op de heuvel zijn arm opgeheven hield, was Israël de sterkste partij. Maar liet hij zijn arm zakken, dan was Amalek de sterkste. Zo staat het opgetekend in Exodus 17. Dat heeft Jozua nooit kunnen vergeten.

Trouwens, ook de wijze waarop Jericho viel, kan moeilijk gebruikt worden als strategie in oorlogssituaties. Vanaf het begin laat God zien dat de strijd 'van de Heer' is, en dat God de overwinning bepaalt.

2. GEEN KONINGEN, MAAR RECHTERS

Na de dood van Jozua wordt het land geregeerd door rechters. God zond hen in tijden van nood om het volk te verlossen. Deze rechters waren geen figuren met een centraal gezag, zoals de koningen die later ten tonele verschijnen. Ze regeerden vaak slechts over enkele stammen. De rechters traden ook alleen op als God hen daartoe riep in tijden van nood. Het rechterschap was – in tegenstelling tot het latere koningschap – ook niet erfelijk.

In Rechters 2 staat een soort samenvatting van deze tijd van de rechters.

Lees Rechters 2: 6–23

6. Omschrijf wat het "refrein" is in deze periode na Jozua wat betreft de relatie tussen God en het volk.
7. Met welke termen wordt hun slechtheid beschreven? Wat deden ze steeds weer en wat betekende dat voor God, die zijn naam aan dit volk verbonden had?
8. Waar let God op, wat blijkt voor hem heel belangrijk te zijn?

3. EEN VOLK MET GOD ALS KONING

'Jullie hebben gezien hoe ik ben opgetreden tegen Egypte, en hoe ik je op adelaarsvleugels gedragen heb en je hier bij mij heb gebracht. Als je mijn woorden ter harte neemt en je aan het verbond met mij houdt, zul je een kostbaar bezit voor me zijn, kostbaarder dan alle andere volken – want de hele aarde behoort mij toe. Een koninkrijk van priesters zul je zijn, een heilig volk.'

Deze woorden van de Heer moest Mozes aan de Israëlieten overbrengen, zo lezen we in Exodus 19: 4 – 7. Het was een volk geroepen om Gods naam bekend te maken aan de hele wereld. Daarom waren ze eigenlijk allemaal priesters, al was één stam – Levi – uit hun midden tot priesterschap voor Israël geroepen. Want de taak van een priester bestaat immers uit het onderrichten in de kennis van God en het bemiddelen tussen God en mens.

Deze woorden sprak God tot Mozes toen hij – de wijze raad van zijn schoonvader Jetro volgend – mannen in het volk had aangesteld om leiding te geven en recht te spreken. Zie Exodus 18. God liet het volk ook weten dat "land nooit verkocht mocht worden, alleen verpand. Want het land behoort mij toe en jullie zijn slecht vreemdelingen die bij mij te gast zijn. In heel jullie land moet voor grond altijd het lozingsrecht blijven bestaan". Dit lezen we in Leviticus 25: 23.

9. Wat zeggen je deze feiten en voorschriften over de bedoelingen van God? Wat is het grote verschil tussen een priester en een koning?

God was hun koning. Daardoor zou dit volk opvallen temidden van de andere volken die allemaal wel een koning hadden. De tabernakel, de tent van het verbond of de tempel zou centraal staan, meer dan een koninklijk paleis.

Studie 2

1. TOCH EEN KONING

Samuël markeert de overgang van de periode van rechters naar de tijd van het koningschap in Israël. Samuël was de laatste rechter en heeft de eerste koning over Israël, dat wil zeggen Saul, gezalfd. Hij heeft weliswaar zijn zonen Joël en Abia nog als rechters aangesteld, maar 'zij waren op winstbejag uit, namen geschenken aan en bogen het recht' (1 Sam.8: 3). Het volk vraagt om een koning en Samuël is aanvankelijk niet erg enthousiast.

Lees 1 Samuël 8

1. Noem de motieven die het volk aandraagt om een koning te hebben in plaats van een rechter.
2. Wat is, volgens God, de eigenlijke reden achter dit verzoek van het volk?
3. Welke waarschuwingen geeft Samuël als motivatie om van dit verzoek af te zien?

Zijn woorden hielpen niet veel. Het volk liet zich niet overreden. Ondanks de gemengde gevoelens van Samuël en de waarschuwingen van God krijgt Israël een koning. God is niet overrompeld of verrast. In Deuteronomium 17: 14 – 20 lezen we al dat God dit verzoek zag aankomen. Het koningschap wordt toegestaan, maar op de risico's ervan wordt gewezen. Nadrukkelijk wordt gewaarschuwd tegen bepaalde gevaren van het koningschap.

4. Wat moet een toekomstige koning vooral NIET doen?
5. Wat moet hij vooral WEL doen?
6. Welke redenen worden voor deze voorschriften en bepalingen gegeven? Wat zijn de grote gevaren die aan de positie van koningschap verbonden zijn?
7. Wij weten intussen hoe het gegaan is met de koningen, zowel van Israël als van Juda. Enkelen hebben zich eraan gehouden en zegen gebracht, velen hebben deze woorden vergeten of getrotseerd met alle negatieve voorzegde gevolgen. Wat zegt je dat over leiders en leiderschap?

2. DE EERSTE KONING

Samuël zalft Saul tot koning op aanwijzing van God. Van Saul wordt geschreven dat hij bijzonder goede 'uitwendige' eigenschappen had om koning te zijn. Hij was echt een 'geboren leider', zoals we dan zeggen.

Lees 1 Samuël 9: 1 – 2, 26 – 10: 1 en 10: 17 – 27.

8. Hoe reageert het volk – op enkelen na – als hun deze man, die met kop en schouders boven iedereen uitsteekt, als koning wordt voorgesteld?
9. Wat doet Saul zelf? Wat zegt je dat over hem?

In hoofdstuk 13 en 15 van 1 Samuël wordt Sauls ongehoorzaamheid aan God beschreven. Hierdoor wordt hem – en zijn nageslacht – het koningschap afgenomen, zo lezen we in hoofdstuk 13: 11 – 15. Voor het eerst wordt verwezen naar een nieuwe, een andere koning: "*God heeft een man uitgekozen naar zijn hart...*"

3. DE TWEEDE KONING

Met andere ogen (I)

Samuël wordt naar het gezin van Isaï gestuurd omdat God daar de opvolger van Saul zal aanwijzen. De zonen van Isaï worden aan Samuël voorgesteld... Lees 1 Samuël 16: 1 – 13.

10. Opnieuw zien we een paar mannen die aan de profeet worden voorgesteld. Ze zien er net zo indrukwekkend als koning Saul uit. Maar God zoekt iets anders bij zijn keuze voor een leider van het volk. Wat zegt de Heer tegen Samuël?
11. Formuleer wat jij voor een verwachting hebt bij '*een man of vrouw naar Gods hart*'.
12. Wat voor verwachting heeft Samuël bij de te zalven koning? Of om te verwijzen naar 1Samuël 13:14: Wat voor verwachting heeft Samuël bij een man naar Gods hart?
13. God kijkt met '*andere ogen*' als Samuël. Waar wijst God concreet op als hij Samuël dit duidelijk maakt?
14. Denk eens na over de taak waar jij nu (of komend jaar) voor staat. Vind je "*Gods manier van kijken*" een bedreigende of juist een bemoedigende gedachte? Leg uit.
15. Kijk ook eens naar Handelingen 6: 1 – 10. De apostelen tonen zich ervan bewust te zijn dat bij het uitzoeken van leiders ze niet moeten kijken naar de buitenkant, wat we met menselijke ogen zien.

Met andere ogen (II)

God kijkt anders tegen mensen en situaties aan dan wij. Dat is een belangrijk feit. Maar ook wij kunnen als mensen vanuit zeer verschillende gezichtspunten naar een situatie kijken. Dit wordt onder andere geïllustreerd in het verhaal van David en Goliath. David wordt door zijn vader naar het front gestuurd met wat extra eten voor zijn oudere drie broers die 'onder de wapenen zijn'. Het kamp van de Israëlieten blijkt erg angstig vanwege de verschijning en provocaties van de reus Goliath.

Lees 1 Sam. 17: 25-37

16. Wat valt op aan Davids houding?

17. Je kunt een 'angstige bril' – zoals het gehele Israëlische legerkamp – op hebben of een 'overmoedige bril'. Van dit laatste wordt David beticht door zijn broer Eliab. Zowel angst als overmoed verwijzen naar jezelf; je eigen (niet-) kunnen. Hoe zou je de bril van David noemen en waar verwijst die naar?

18. Denk eens na over waar jij toe geneigd bent in situaties van leiderschap of bij taken die je moet doen. Wat overheerst makkelijk, angst of overmoed?

19. Is geloof een gave waar je God om kunt vragen? Wat betekent dat dan? Is 'geloof hebben' ook iets waarin je jezelf kunt oefenen? Denk aan David die klaarblijkelijk ervaring had opgedaan, waardoor zijn geloof geoefend en versterkt was.

Een goed vers om hierbij te memoriseren, is een woord dat David zelf gebruikte als leidraad in zijn denken:

Maak mij, Heer, met uw wegen vertrouwd, leer mij uw paden te gaan.
Wijs mij de weg van uw waarheid en onderricht mij,
want u bent de God die mij redt, op u blijf ik hopen, elke dag weer.

Psalm 25: 4 – 5

Studie 3

In de woestijn

Van herdersjongen tot gezalfde, muzikant aan het hof, reuzendoder en succesvol generaal...

De hoofdstukken 16 tot en met 19 van 1 Samuël beschrijven de geschiedenis van de jonge David. Het lijkt verhaal van alleen maar successen te zijn. Het ene hoogtepunt volgt na het andere.

Er is alleen één probleem: een jaloerse koning Saul die steeds openlijker probeert van David af te komen. Hij werpt met speren naar hem, zendt hem naar het front voor een zeer lugubere bruidsschat (18:25) en stuurt een doodseskader naar zijn huis.

Met hulp van Sauls dochter Michal en Sauls zoon Jonathan weet David aan de dood te ontsnappen. Dan beseft hij dat de vlucht voor Saul onvermijdelijk is geworden. Eerst naar Samuël, dan naar Achimelek. Via Akis belandt hij in 'de spelonk van Adullam' (hoofdstuk 22).

Tijdens zijn vlucht voor Saul leert David de woestijnen van Zif (hoofdstuk 23 en 26), Maon (hoofdstuk 23), Engedi (hoofdstuk 24) en Paran (hoofdstuk 25) grondig kennen. Uiteindelijk zoekt hij zijn toevlucht bij de Filistijnen. Deze vluchtperiode van Davids leven heeft waarschijnlijk zo'n tien (!) jaar geduurd, van zijn twintigste tot zijn dertigste. Beseft wel, in deze periode droeg David steeds de belofte van het toekomstig koningschap bij zich.

Eén van die woestijngeschiedenissen gaan we nu wat uitgebreider bekijken.

Lees 1 Samuel 24.

1. Wat valt je op in dit hoofdstuk?
2. Lees nogmaals vers 9 tot en met 16. Schrijf nu op waar David naar verwijst als hij Saul uitlegt waarom hij hem gespaard heeft.
3. Wat is het dat Sauls hart breekt? Dit wordt ook wel het 'vurige-kolen-principe' genoemd, zie Romeinen 12: 17 – 21 en Spreuken 25: 21 – 22.
4. Toch vertrouwt David Saul niet helemaal, hij neemt zijn droefheid niet heel serieus. Waaruit blijkt dat? Kijk ook eens naar 2 Kor.7: 9-11 over '*verschillende soorten droefheid*'.

Midden in dit verhaal lezen we dat '*David voorspoedig was op al zijn wegen, want de Here was met hem*' (hoofdstuk 18). Na mooie jaren volgden echter wel de jaren van vlucht en woestijnervaringen. Hoe moet David zich gevoeld hebben? Een grootse belofte op zak, veel zegeningen maar toch ook deze schaduwkant ...

David was een dichter en beschreef zijn ervaringen, zijn dankbaarheid, zijn vragen en zijn momenten van verwarring in liederen die wij als psalmen kennen. Ze geven ons inzicht hoe hij ermee omging, in zijn gedachten en gevoelens. Laten we één van die psalmen eens doornemen.

Lees Psalm 13.

5. Kun jij je verplaatsen in de gevoelens die in deze psalm worden uitgedrukt? Misschien heb je ervaren dat God heel dichtbij was, je misschien wel een belofte gaf en opeens voel je dat je 'in de woestijn' bent en is het moeilijk voor je te begrijpen waar God is.
6. Noteer eens aan de hand van deze Psalm waar David voor kiest en op grond waarvan hij dat doet.

Wim Rietkerk¹ zei eens het volgende naar aanleiding van 1 Samuël 24:

Eén van de commentaren heeft hierboven gezet: verzoeking in de woestijn. Dat was het. Het heeft me de hele week bezig gehouden. Dit verhaal van David in de woestijn is eigenlijk een spiegelverhaal. Dat is een soort verhaal waarin ons leven, uw en mijn leven ligt afgespiegeld. Want hoe vaak worden wij niet op soortgelijke wijze verzocht? Wij hebben ook onze dromen, zoals David droomde van het koningschap. Soms zijn het dingen die God zelf zo gewild, zo bedoeld heeft.

Zei Hij zelf niet: "Het is niet goed dat de mens alleen zij"? Maar hier zit ik en ik ben alleen, en dat doet zeer. En zei Hij niet dat er meer vrede ligt in een stuk brood en werk daarbij? Maar hier zit ik, werkeloos, misschien verzocht om het te gaan verdienen in oneerlijke verdiensten. Waarom is er voor mij dan geen werk?

Weer anderen verlangen naar genezing, gezondheid en naar – buiten onze grenzen meestal – een dak boven het hoofd, of gerechtigheid in het land? Vul maar in, is het niet allemaal beloofd en bidden we er niet om zoals Jezus het ons geleerd heeft? 'Uw rijk kome' en 'geef ons toch vandaag ons dagelijks brood', dat wil zeggen wat we nodig hebben in ons dagelijks bestaan naar lichaam en naar ziel. Maar wat gebeurt? Hij leidt ons in verzoeking.

We komen in een situatie waarvan iedereen wel lijkt te zeggen: Hier is je kans! Dit is de dag die God je geeft, strek je hand uit en haal het naar je toe! De vrouw waarop ik verliefd raak is wel getrouwd, maar wat doet dat ertoe? Ik weet ergens wel dat ze niet de goede persoon voor me is, maar het is wel sterk dat we elkaar nu ontmoeten, dat we elkaar juist hier zien! Totaal onverwacht en ongepland: dat moet wel leiding zijn! En we halen de relatie naar ons toe in plaats van ons die te laten geven.

In Spreuken 20 lezen we: 'een bezit in het begin te vroeg verworven zal u later niet tot zegen zijn'. Een wonderlijke uitspraak, het is al een poging ver in het oude testament om duidelijk te maken wat hier eigenlijk aan de orde is.

Het gaat niet alleen om een morele les, van: gehoorzaamheid loont, tast de gezalfde van de Heer niet aan, doe nooit iets tegen de uitdrukkelijke wil van God, hoe goed het ook voelt en hoe bijzonder de 'leiding' ook is. Hoezeer mensen ook aandringen om je heen.

Dat is zeker waar, die morele les is er, maar daarachter en daaronder zit een goddelijke wijsheid. Een verborgenheid waarvan Paulus later schrijft dat geen oog het gezien en geen oor het gehoord heeft, en het is ook in geen mensenhart opgeklommen. Namelijk: wat GóD bereid heeft voor wie Hem liefhebben.

Daar ligt het geheim van dat Messiaanse heilsplan, dat God alléén over ons geluk beschikt en dat Hij niet wil dat we het ons zelf toe-eigenen. Hij wil het ons geven. Om je dat van God te laten geven moet je eerst loslaten. Je moet eerst open handen hebben om te kunnen ontvangen.

¹ Wim Rietkerk is emeritus-predikant en internationaal leider van het werk van L'Abri. Het citaat is afkomstig uit een preek over 1 Samuel 24, gehouden in november 1999. Hij schreef ook een aantal boeken waaronder 'De kunst van het loslaten', Kok, Kampen 2001.

7. Wat is de reden of wat zijn redenen, denk je, om *'jezelf dingen toe te eigener'* in plaats van het je te laten geven, zoals hierboven gezegd wordt? Wat zegt het ons over de mens?

8. Wat heb jij nodig om "te verwachten" en "te ontvangen"? (Vergelijk ook met het antwoord op vraag 6 bij Psalm 13)

9. Denk na of er iets is dat jij 'vasthoudt'. Probeer concreet te maken hoe je dit wilt loslaten en het je 'te laten geven' door God. Bid hierover met degene met wie je gaat uitwisselen.

Memorisatie:

Denk aan de tocht die de HEER, uw God, u door de woestijn heeft laten maken, veertig jaar lang. Hij wilde u zijn macht laten voelen en u op de proef stellen, om te ontdekken wat er in uw hart leefde: gehoorzaamheid aan zijn geboden of niet.

Deuteronomium 8: 2

Studie 4

Zonde en vergeving

David's koningsschap is intussen onbetwist. Hij heeft zich gevestigd in Jeruzalem. De ark is teruggehaald. God belooft David en zijn familie geweldige dingen. David toont zich in zijn reactie een nederig en dankbaar mens (2 Samuël 7). In de strijd met de omliggende vijandige volken helpt God deze koning David.

Dan, midden in deze kroniek, die bijna te mooi voor woorden is, verschijnt dan plots het verhaal van een "schandaal aan het hof" zonder weerga. Waren er *tabloids* geweest in het Jeruzalem van die tijd, dan waren ze hoogstwaarschijnlijk met een extra editie gekomen. Hoofdrolspelers: David, Batseba, Uria en Nathan. Generaal Joab krijgt een belangrijke bijrol.

Er wordt wel eens gezegd dat de Bijbel een merkwaardig boek is wat betreft de omgang met haar 'helden'. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het wonderlijke levensverhaal van Paulus en het verhaal van de verloochening door Petrus. De 'heiligen' worden niet als zondeloze mensen afgeschilderd! Hoewel ze soms Gods vrienden genoemd worden, verloopt hun leven niet vlekkeloos. David is ook een belangrijk figuur in de Bijbel. De koningen die later vermeld worden in de Bijbel worden vaak 'zonen van David' genoemd. Zelfs de zoon van God, Jezus Christus, wordt aangeduid als 'zoon van David'.

Lees 2 Samuël 11 en 12.

1. Wat zegt het je dat ook dit verhaal over koning David is opgenomen in de Bijbel?
2. Je ziet David in dit hoofdstuk steeds verder wegzinken in het moeras van het kwaad. Wat is het eerste belangrijke keuzemoment van David waardoor het kwaad in gang wordt gezet? Bedenk dat David er waarschijnlijk niet zo veel aan kon doen dat er toevallig een mooie vrouw aan het baden was terwijl hij op zijn dakterras stond.
3. Beschrijf de fases en keuzemomenten die hierna volgen tot aan de ijzige reactie van David in 11: 25.
4. Als je denkt aan fouten die je maakt, herken je zo'n eerste moment en daarop volgende fases en keuzemomenten?
5. "*In de duisternis groeit de macht van het kwaad*". Na de eerste fout gaat het van kwaad tot erger omdat David wat gebeurd is '*in de duisternis*' houdt. Wat is het tegenovergestelde van '*in de duisternis houderl*'? Zie ook 1Johannes 1: 5-10

Als de profeet Natan bij David komt, is er waarschijnlijk al een jaar verstreken sinds zijn overspel met Batseba. Het kind dat uit deze overtreding ter wereld komt, is namelijk al geboren! De Bijbel vermeldt de naam van dit kind niet

Laten we kijken naar 2 Samuël 12: 1 – 25.

6. Wat valt je op in dit gedeelte? Wat vind je er mooi aan?
7. Is er iets dat je moeilijk te begrijpen vindt?
8. Waarom denk je dat het nodig is dat Natan 'de omweg' van dit fictieve verhaal gebruikt?
9. Wat zegt dit eigenlijk over wat er gebeurd is met het hart van David in het afgelopen jaar?

We kunnen uit dit gedeelte vier belangrijke aspecten onderscheiden die te maken hebben met David:

- ❖ Het is noodzakelijk dat David het kwaad in zijn eigen hart gaat zien: '*Die man, dat bent u!*' Dat is veel belangrijker dan zich druk te maken over het 'onpersoonlijke kwaad' van een ander.
 - ❖ David komt 'alleen' voor God te staan en wordt vergeven. Besef, dat God de slachtoffers niet vergeet. Hier gaat erom dat de Heer David weer in zijn nabijheid wil. Dat blijkt dus heel belangrijk voor God te zijn.
 - ❖ De relatie met God is hersteld, maar Davids daden hebben wel consequenties. Zie daarvoor ook Galaten 6: 7 – 8.
 - ❖ Naast deze consequenties is er een nieuw en hoopvol begin. Zie vers 24 en 25.
10. Herken jij deze vier "aspecten" in je wandel met God?
 11. Zijn er misschien één of twee bij die je niet kent, die je moeilijk kunt geloven of die je tegenstrijdig vindt? Heb je enig idee hoe dat komt?

David heeft toen Psalm 51 geschreven. Laten we die nu lezen.

12. Kijk eens of je in deze psalm iets terugziet van de vier hierboven beschreven punten.

Memorisatie:

U wilt van mij geen offerdieren, in brandoffers scheidt u geen behagen.
Het offer voor God is een gebroken geest;
een gebroken en verbrijzeld hart zult u, God, niet verachten.

Psalm 51: 18 – 19

Studie 5

David, Koning en Vader

Lees 2 Sam.12: 10-12

1. Wat voorspelt de profeet Natan aan David?

De voorspelling wordt al snel waarheid. Davids zoon Amnon verkracht zijn halfzus Tamar. Absalom is haar broer, ook een zoon van David, maar net als Tamar bij een andere vrouw dan Amnon. Deze Absalom neemt een paar jaar later wraak en helpt Amnon om zeep. Absalom weet dat hij fout zit en vlucht. David is nu twee zonen kwijt.

Het was een zware klap voor David. Jaren blijft hij rouwen om de dood van zijn oudste zoon, lezen we. En als hij het enigszins verwerkt heeft, vat hij het plan tegen zijn andere zoon ten strijde te trekken, lezen we in 2 Samuël 13: 37 – 39. De kwestie is nog steeds niet opgelost. Joab, Davids legeraanvoerder, ziet David wegwijnen en verzint een plan dat hij door een wijze vrouw laat uitvoeren...

Lees 2 Samuël 14.

1. Formuleer wat volgens jou het hoofdthema is van dit hoofdstuk.
2. Kijk naar vers 14. Wat zegt het vers over God? Wat zegt het over de mens?
3. Wat vind je van Davids voornemen om Absalom toe te staan uit ballingschap terug te keren naar Jeruzalem (24)?
4. Probeer eens te formuleren wat de reden zou kunnen zijn dat David het op deze manier uitvoert. Wat had David concreet anders kunnen of moeten doen?
5. Zet naast het beeld van David als vader, van wie de zoon terugkeert, het beeld van de wachtende vader in Lucas 15. Wat valt je daarbij op?
6. Iemand zei eens: "*De vrouw uit Tekoa voert David naar het hart van God*". Probeer eens uit te leggen wat daarmee bedoeld zou kunnen zijn.

Jezus leert ons bidden: *'vergeef ons onze schulden, zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig was'*. Als we God hebben leren kennen als een God die vergeeft, worden we geroepen mensen om ons heen te vergeven. David had de 'verticale' genade – van God tegenover hem – leren kennen en hier zien we hem 'horizontaal' worstelen. Het recht moet gelden: Absalom heeft iemand vermoord, en nog wel zijn andere zoon! Tegelijkertijd wil hij Absalom graag in zijn nabijheid zien.

Lees Lucas 7: 36 -50

7. Wat zegt Jezus hier over de relatie tussen 'verticale' en 'horizontale' genade?
8. Ga je eigen vriendenkring, familie, kerk of vereniging misschien, eens na. Weet je van iemand die 'verstoten' is, al is dat dan door zijn of haar eigen schuld? Wat laat je gelden: genade of recht? En wat betekent dat dan voor je?
9. Kun je bedenken waarom het voor jou zelf belangrijk is te vergeven? Bedenk wel, dat '*omdat Jezus het zegt*' niet als goed antwoord geldt.
10. Betekent vergeving hetzelfde als verzoening? Kun je dat uitleggen?

Memorisatie:

De HEER zegt:

Laten we zien wie er in zijn recht staat. Al zijn je zonden rood als scharlaken, ze worden wit als sneeuw, al zijn ze rood als purper, ze worden wit als wol.

Als je weer naar mij wilt luisteren, zal het beste van het land je ten deel vallen.

Jesaja 1: 18 – 19

Studie 6

Koningschap op aarde – een voorafschaduwning van...

David weet dat hij aan het eind van zijn leven is gekomen. Dus draagt hij zijn taken over aan zijn zoon Salomo. Lees 1 Koningen 2: 1 – 4 en 1 Kronieken 29: 17 – 20.

1. Wat is de voornaamste opdracht die David aan het einde van zijn leven en koningschap doorgeeft?
2. Kijk nog eens naar de eerste vragen van studie 1 en lees Jozua 23: 6 – 10. Vergelijk die woorden met Jozua 1: 7 – 9.

Laten we opnieuw nog eens kijken naar de voorschriften voor een koning in Deuteronomium 17: 14 – 20, die God aan Mozes gaf, ver voordat er ook maar een koning op het toneel verschenen was. Zie ook de vragen 4 – 6 van studie 2.

3. Welke stipte opdracht is er voor de koning?
4. Waar moet deze opdracht de koning voor behoeden?
5. Wat zegt jou 'de ernst' waarmee op Gods geboden gewezen wordt? Wat betekent dat voor je?

De koning was geroepen leiding te geven aan het volk. Wat aan een koning werd opgedragen heeft alles te maken met een juiste visie op leiderschap, met een correct uitvoeren van deze taak. Zo heeft het ook relevantie voor ons, als we verantwoordelijkheden dragen binnen het koninkrijk van God.

6. Denk eens na aan de hand van bovenstaande gedeelten over het komende jaar. Is het nodig een besluit te nemen voor jezelf met betrekking tot je eigen leven (prioriteiten, discipline, openheid, raad vragen) of tot je taak de komende maanden?

We zien David aan het eind van zijn leven Salomo op het hart drukken om de Heer echt te volgen. In alles! We hebben gelezen wat God tegen leiders als Jozua of toekomstige koningen zegt. God waarschuwt hen en geeft deze mensen duidelijke opdrachten mee.

Door deze studies over David hebben we hem gezien als een man met vele gezichten. De herdersjongen die God vertrouwde, de nobele "kroonprins", maar ook de brute Oosterse vorst. We zien hem als gevoelige dichter en gebrekkige vader, als overspelige en ruimhartige koning, als moordenaar, maar ook man van zijn woord en diepgelovig mens.

God spreekt tot Samuël over David als *'een man naar zijn hart'*. Zie 1 Samuël 13:14, 15: 28 en 16:7. Eeuwen later spreekt de apostel Paulus in Handelingen 13 over David, *'van wie God getuigde dat hij in David een man naar zijn hart gevonden had, die geheel naar zijn wil zou handelen'*.

7. Als je nu de balans opmaakt, waarom denk jij dat David 'een man naar Gods hart' wordt genoemd?

Lees Psalm 27.

8. Wat zegt vers 4 je in verband met de voorgaande vraag?
9. Wat voor een instelling is er nodig, volgens jou, om *'al de dagen van je leven te willen wonen in het huis van de Heer'*?
10. Welke andere aspecten merk je op met betrekking tot Davids liefde voor de Heer?

Laten we de eerste 7 verzen van het Nieuwe Testament lezen; Matteüs 1: 1 – 7.

11. Vier vrouwen worden genoemd bij de afstamming van Jezus Christus, zoon van David, zoon van Abraham. Welke?

Het verhaal van Batseba is bekend; wat de andere vrouwen beleefden zijn ook niet allemaal geschiedenissen die als voorbeeld zouden kunnen dienen. Het is troostend of bemoedigend dat deze vrouwen genoemd worden in het geslachtsregister van de " Mensenzoon" Jezus?

12. Wat betekent dit feit voor je? Licht je antwoord toe.

Zo komt David naar voren: een man naar Gods hart, door God uitverkoren, *'wiens lust het was de wil van de Here te doen'*. Maar toch ook geen ideale koning: zwarte bladzijden van Davids leven worden opgetekend, met grote gevolgen voor zijn gezin en volk.

Een volmaakte koning wordt niet gevonden bij de mensen. Iemand drukt het mooi uit: *'Zo maken de verhalen in de boeken van Samuel plaats voor de volmaakte koning die God eenmaal geven zou'*.

Deze rechtvaardige Heerser, volledig toegewijd aan God, is door David zelf voorspeld. Geleid door de Geest van God, spreekt David in 2 Samuel 23: 1 – 5 over hem.

13. Hoe wordt hij beschreven, die ook Davids koningshuis onverbrekkelijk zal maken? Wat heeft God beloofd, wat zal hij doen?

Lees Zacharia 9: 9 – 10.

14. Welke eigenschappen worden toegeschreven aan die toekomstige Koning?

15. Welke beloftes draagt hij met zich mee?

Dit is wat de uitvoerige geschiedenis van David bijzonder maakt. Enerzijds het 'aards spirituele' wat we bij hem zien. Dat geeft ons de mogelijkheid tot identificatie met hem: een mens van vlees en bloed, struikelend en zegevierend op weg met zijn God.

Anderzijds de belofte die zijn eigen leven en van zijn nakomelingen heeft bepaald. De belofte die ook ons perspectief geeft en doet verlangen naar een volmaakte koning en heer.

En zo zijn de verhalen over David – ook de moeilijk te begrijpen aspecten ervan – te plaatsen in het grote plan van God. Een plan waarvan de profeten spraken (Jesaja 65 bijvoorbeeld), een plan dat God aan het ontvouwen is voor de wereld.

Memorisatie:

Maar toen de tijd gekomen was zond God zijn Zoon, geboren uit een vrouw en onderworpen aan de wet, maar gezonden om ons vrij te kopen van de wet opdat wij zijn kinderen zouden worden.

Galaten 4: 4 – 5

Studie 7

Leiderschap

Het volmaakte leiderschap werd uiteindelijk ook niet gevonden bij David. Uit de beschrijving van zijn koningschap kun je wel zien dat David – in het algemeen gesproken – een geliefde koning was bij het volk. Wat misschien nog wel meer opvalt is de loyaliteit van de mannen rond David. Ze gaan voor hem door het vuur.

Het 'hebben van gezag' of 'loyaliteit' is niet iets wat je als leider kunt afdwingen. Het wordt je gegeven, of niet. We kijken naar vier geschiedenissen die iets vertellen over de manier waarop David zich manifesteerde als leider.

Na het bekijken van de geschiedenissen en het beantwoorden van de vragen is het de bedoeling dat je aan de hand van de laatste drie vragen reflecteert over je eigen ervaringen met leiderschap. Neem voor de reflectievragen sowieso tijd, minimaal tien minuten. Laat desnoods één van de verhalen liggen.

I. BESOR

David is op zijn lange vlucht voor Saul uiteindelijk beland bij de Filistijnen, zie 1 Samuël 27. Hem wordt daar een 'vrijstad', Siklag, toegewezen. Het lijkt er zelfs van te komen dat David met de Filistijnen mee op gaat trekken tegen Saul. De aanvoerders van de Filistijnen wantrouwen hem toch teveel om dat toe te staan. David en zijn mannen trekken zich terug naar Siklag.

Na drie dagen komen ze aan en de stad blijkt in puin te liggen! Vrouwen en kinderen zijn ontvoerd door de Amalekieten, ook Davids eigen vrouwen. Zijn eigen mannen willen David stenigen, maar hij *'sterkte zich in de Heer, Zijn God'*, zo lezen we.

Lees I Samuël 30: 1 – 25.

1. Vat kort samen in eigen woorden wat er gebeurt.
2. Welke eigenschappen toont David in zijn omgang met de Egyptische jongeman en met hen die achterblijven bij de beek Besor?
3. Hoe motiveert David zijn keuze bij Besor?
4. Wat is wezenlijk, denk jij, om tot zo'n houding als David heeft te komen. Is het wellicht een 'vrucht' ergens van? Hoe zou het gegroeid en gerijpt kunnen zijn tijdens 'de woestijnjaren' die achter David liggen? Zie in dit verband ook Johannes 15:1 – 5.

II. JOAB EN ABNER

Saul achtervolgde David weliswaar, maar had ook grote waardering en sympathie voor zijn schoonzoon. David was ondanks wat Saul hem aandeed op de koning gesteld. Toen hij hoorde van Saul en Jonatans dood, scheurde hij zijn kleren en rouwde.

We lezen in het eerste hoofdstuk van 2 Samuël dat hij een klaaglied schreef en aanhief over de 'geliefde Saul en Jonatan'.

Na Sauls dood ontbrandt er een strijd tussen 'het huis van Saul' – dat wil zeggen zijn zoon Isboseth en legeraanvoerder Abner – en David met zijn legeraanvoerder Joab. In 2 Samuël 2 lezen we over een treffen tussen Abner en Joab waarbij de broer van Joab, Asaël, door Abner gedood wordt.

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven hoe Abner met een soort vredesvoorstel bij David komt. Joab krijgt er lucht van dat Abner bij David is komen praten en ongedeerd is vertrokken. Joab toont zijn onbegrip tegen David hierover (2 Samuël 2: 23-25). Hij laat met een list Abner terugkeren en vermoordt hem, mede uit wraak voor de dood van zijn broer Asaël.

Lees 2 Samuël 3: 30 – 38.

5. Wat is belangrijk in dit gedeelte?

6. Wat liet David zien door het volk aan zijn reactie?

Hoe serieus David dit voorval heeft genomen blijkt uit de opdracht die hij Salomo geeft op zijn sterfbed om Joab alsnog hierom te doden (1 Koningen 2).

In ditzelfde hoofdstuk zien we ook iets 'dubbels' bij David: hij had gezworen Simi niet te vermoorden vanwege zijn vervloeking. David houdt woord, hij doet het immers niet zelf. Wel geeft hij zijn zoon Salomo nog de opdracht mee deze rekening te vereffenen...

III. MEFIBOSET

Lees 2 Samuël 9: 1 – 13.

David komt zijn belofte na aan Jonathan. Zie 1 Samuël 20: 12 – 17, 41 - 42. Hij houdt zijn woord en toont zo 'trouw'. Dit is bijzonder, zeker nu hij de positie bekleedt van succesvolle koning, onaantastbaar en aan niemand iets verschuldigd.

Tegen Mefiboset zegt David *'vrees niet!'*. Dit is geen overbodige opmerking, want het was de gewoonte van Oosterse vorsten al de leden van een vroegere dynastie volkomen uit te roeien.

"Zolang de zoon van Isai levend op aarde rondloopt, ben jij niet zeker van je leven en van het koningschap evenmin!", riep Saul uit, toen hij nog koning was (1 Samuël 20: 30). David geeft Mefiboset het land van zijn grootvader Saul terug en neemt hem op aan zijn hof.

7. Wat zegt je deze handelswijze over het leiderschap en het karakter van David?

IV. MENSEN OM DAVID HEEN

Tenslotte treffen we David aan op een moeilijk moment in zijn leven. Eerst moet hij ten strijde trekken tegen zijn eigen zoon. Later moet hij de dood van deze zoon verwerken, terwijl zijn leger een overwinning heeft behaald.

Lees 2 Samuël 18: 1 – 4 en 2 Samuël 19: 1 – 8.

8. Denk aan de manier waarop David hier leider is: wat hebben deze twee geschiedenissen gemeenschappelijk?

V. REFLECTIE VOOR JEZELF:

9. Denk eens na over jouw positieve ervaringen met leiders en leiderschap. Wat is het in hen dat je vooral waardeert?
10. Denk ook eens na over jouw negatieve ervaringen met leiderschap. Wat was of is er negatief aan de wijze waarop het leiderschap uitgeoefend werd?
11. Heb je bij het antwoord op bovenstaande twee vragen dingen opgeschreven die te maken hebben met **vaardigheden** of eerder aspecten die te maken hebben met **persoonlijkheid**? Met dit laatste bedoelen we *'hoe een persoon is'* en de *'houding van zijn hart'*.
12. Welke conclusies kun je hieraan verbinden met betrekking tot de manier waarop je aankijkt tegen je eigen (toekomstig) leiderschap?
13. Welke vier of vijf *'kernwaarden'* zou je voor je eigen leiderschap kunnen bedenken? Wat vind je daarbij erg belangrijk, wat wil je nooit uit het oog verliezen? Waarom?

Memorisatie:

Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de Heer van je wil:
Niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.

Micha 6: 8